

המשרד לביטחון הפנים

הערכת פעילויות הפנאי בחופשת הקיץ 2011

צוות המחקר:

ד"ר בשורה רגב

אריאל כדורי

ימית אלפסי

אביגיל עמית

שי עמרם

יונתן סידי

ינואר 2012

רקע:

במסגרת תכנית "עיר ללא אלימות" המופעלת ביישוב, הרשות מנסה להעניק לבני נוער הזדמנויות שונות לבילוי הזמן הפנוי בחופשת הקיץ. תכנית הקיץ נבנתה על מנת לתת מענה רחב לבני הנוער בחודשי הקיץ החמים וליצור מסגרת חלופית ואטרקטיבית על-ידי מגוון תכניות הפועלות בו זמנית, ובעיקר בשעות הלילה.

בקיץ ובחופשות מקיימים ברחבי העיר מוקדי פעילות לנוער בשכונות ובמרכז העיר, בדרך כלל בשעות הערב- לילה. הפעילות מתקיימת במרכזים הקהילתיים, בגנים הציבוריים, בבריכה העירונית, בחופי הים והטיילות ובכל מקום אליו מתקבצים ובאים בני הנוער. הפעילות יכולה לכלול מופעים, משחקים, דיסקו ושלל פעילויות רצויות ואהובות על בני הנוער. הפעילות פתוחה לכולם וללא תשלום או בתשלום סמלי בלבד.

מטרות תכנית הפנאי:

1. צמצום תופעות הפשיעה, אלימות, שוטטות, חיברות לגורמים שלילים וונדליזם זאת באמצעות ניתוב ילדים ובני נוער לאפיקים חיוביים ובעלי משמעות.
2. מתן מענה משמעותי לשעות הפנאי (עניין, אתגר ובילוי) ומפגש עם קבוצת השווים.

שאלות המחקר

מחקר זה הבוחן את פעילויות הפנאי במהלך חופשת הקיץ מבקש לחקור מספר שאלות:

1. באיזו מידה הילדים המשתתפים בפעילויות הפנאי בחופשת הקיץ תופסים ומעריכים את אותן פעילויות פנאי בהן הם משתתפים?
חופשת הקיץ?
2. באיזו מידה הילדים המשתתפים בפעילויות הפנאי בחופשת הקיץ מדווחים על חשיפה לאלימות במהלך חופשת הקיץ?
חופשת הקיץ?
3. באיזו מידה הילדים המשתתפים בפעילויות הפנאי בחופשת הקיץ מרגישים ביטחון אישי ביישוב במהלך חופשת הקיץ?
חופשת הקיץ?
4. האם קיים קשר בין תפיסת הילדים את פעילויות הפנאי לבין חשיפתם לאלימות במהלך חופשת הקיץ ולמידת הביטחון האישי שלהם ביישוב?

שיטת המחקר

משתתפים: 1460 ילדים, בגילאי 8-22 מתוך 49 רשויות בהן מופעלת "עיר ללא אלימות".

לוח 1 : הצגת משתתפי המחקר לפי חתך של מגזר (יהודי/ לא יהודי) ומגדר (בנים/ בנות) :

סה"כ	מגזר		מגדר
	לא יהודי	יהודי	
824 (59.9%)	197 (14.3%)	627 (45.6%)	זכר
552 (40.1%)	103 (7.5%)	449 (32.6%)	נקבה
1376* (100%)	300 (21.8%)	1076 (78.2%)	

* הפער נובע מחוסר דיווח של 84 ילדים.

בלים:

א. תפיסת הילדים המשתתפים בפעילות הפנאי בחופשת הקיץ את איכות פעילויות הפנאי בהן הם משתתפים.

ב. מידת החשיפה לאלימות בפעילויות הפנאי בהן הילדים משתתפים במהלך חופשת הקיץ ביישוב.

ג. מידת הביטחון האישי הנתפס של הילדים המשתתפים בפעילות הפנאי בחופשת הקיץ ביישוב.

הליך: המחקר בוצע בשבועיים האחרונים של חופשת הקיץ שנת 2011. במהלך זמן זה, מדריך פעילות הפנאי פנה

באופן עצמאי ואקראי לילדים המשתתפים בפעילות הפנאי וביקש מהם למלא שאלון שבסיומו יש להחזיר את

השאלון למדריך. מילוי השאלון נעשה על בסיס התנדבותי.

תוצאות המחקר

ברמה הארצית

פרטים משלימים למחקר:

כיצד הילדים שמעו על פעילויות הפנאי בחופשת הקיץ?

46.7% מהילדים שמעו על פעילות דרך חברים שהמליצו להם, 16.1% נתקלו בפעילות במקרה והחליטו להצטרף, 16.6% שמעו על פעילות הפנאי דרך פרסום בעיתון/ עלון או דרך פייסבוק. שאר המשתתפים (20.6%) שמעו על פעילויות הפנאי מסיבות אחרות כגון דרך תנועות נוער/ בית הספר/ משפחה.

תדירות ההשתתפות הילדים בפעילויות הפנאי בחופשת הקיץ:

52.2% מהילדים משתתפים בפעילויות הפנאי באופן קבוע ו 37.9% מהילדים משתתפים לעיתים קרובות. לעומת זאת רק 9.9% מהילדים דיווחו שהם משתתפים בפעילויות הפנאי לעיתים רחוקות.

תפיסת הילדים את הקשר בין פעילויות הפנאי בהן הילדים משתתפים ל"עיר ללא אלימות":

73.5% מהילדים המשתתפים מדווחים כי הפעילות בה הם משתתפים קשורה לתכנית "עיר ללא אלימות" הפועלת ביישובם.

פניית הילדים שנפגעו מאלימות לקבלת עזרה וטיפול:

ילדים שנפגעו מאלימות, פונים לקבלת עזרה וטיפול יותר מגורמי חינוך (7.1%) והכי פחות מגורמי משטרה (1.4%).

תפיסת הילדים את פעילויות הפנאי

מרבית הילדים (78.89%) המשתתפים בפעילויות הפנאי בחופשת הקיץ מדווחים על הערכה גבוהה כלפי הפעילויות בהן הם משתתפים. יחד עם זאת, למרות הערכה הגבוהה לפעילויות הפנאי, כמחצית מהילדים

(48.3%) מדווחים על שעמום בחופש הגדול ובחופשות אחרות מבית הספר ביישוב.

לוח 2: איכות פעילויות הפנאי: התפלגויות, ממוצעים וסטיות תקן של משתני המחקר (N=1460):

SD	M (1-5)	אחוז המביעים הסכמה גבוהה (4-5) (%)	
מדד איכות פעילויות הפנאי (ציון משוקלל):			
.57	4.18	78.89%	
.81	4.42	86.6%	1. פעילות הפנאי בה אני משתתף, היא דרך טובה עבורי לבילוי הזמן הפנוי בקיץ.
.87	4.41	86%	2. יש קשר משמעותי וטוב ביני ובין המדריכים בפעילות בה אני משתתף.
.89	4.31	83%	3. הפעילות בה אני משתתף מאד מעניינת אותי.
.92	4.28	81.8%	4. הפעילות בה אני משתתף, גורמת לי להרגיש טוב עם עצמי.
1.06	4.00	71.1%	5. פעילות הפנאי בה אני משתתף, נותנת ביטוי ליכולות ולכישורים הייחודיים שלי.
.86	4.36	86.8%	6. פעילות הפנאי בה אני משתתף, תורמת ליצירת אווירה נעימה וטובה.
.77	4.51	89.9%	7. אני מרוצה מפעילות הפנאי בה אני משתתף.
.87	4.30	83.6%	8. חברים שלי מרוצים מפעילות הפנאי בחופשת הקיץ.
.79	4.47	88.6%	9. אני מרגיש מוגן ובטוח במהלך הפעילות.
1.06	4.22	80.3%	10. אני ארגיש בנוח לפנות למדריך בפעילות אם אתקל בקושי או בבעיה אישית.
1.41	2.71	30.1%	11. בחופש הגדול ובחופשות אחרות מבית הספר לא משעמם אצלנו ביישוב.

חשיפה לאירועי אלימות במהלך חופשת הקיץ

- רוב הילדים (82.12%) המשתתפים בפעילויות הפנאי מדווחים כי הם לא נחשפו לאלימות בין אם כקורבנות שחווי אלימות ובין אם כעדים לאלימות במהלך חופשת הקיץ.
- 84.66% מהילדים המשתתפים בפעילויות הפנאי מדווחים כי הם לא היו קורבן לאלימות לעומת 71.95% מהילדים שדיווחו כי הם לא היו עדים לאלימות במהלך חופשת הקיץ.
- אחוז משמעותי מהילדים (8.6%) דיווחו כי מדריך פעילות הפנאי השתמש כלפיהם באלימות מיילולית ("לעג, העליב או השפיל אותם") ו 7.7% מהילדים דיווחו כי מדריך פעילות הפנאי השתמש כלפיהם באלימות פיזית ("דחף או היכה אותם").

לוח 3: חשיפה לאירועי אלימות: התפלגויות משתני המחקר (N=1460):

	"פעם או פעמיים" (%)	"פעם" (%)	"שלוש פעמים או יותר" (%)
מדד החשיפה לאירועי אלימות במהלך חופשת הקיץ (ציון משוקלל)	82.12%	12.32%	5.57%
- מדד קורבנות לאירועי אלימות במהלך חופשת הקיץ	84.66%	10.51%	4.83%
- מדד עדות לאירועי אלימות במהלך חופשת הקיץ	71.95%	19.55%	8.55%
- מישהו ממדריכי פעילות הפנאי לעג לך, העליב אותך או השפיל אותך.	91.4%	5.7%	2.9%
- מישהו ממדריכי פעילות הפנאי דחף אותך או היכה אותך.	92.2%	4.9%	2.8%

תחושת הביטחון האישי ביישוב במהלך חופשת הקיץ

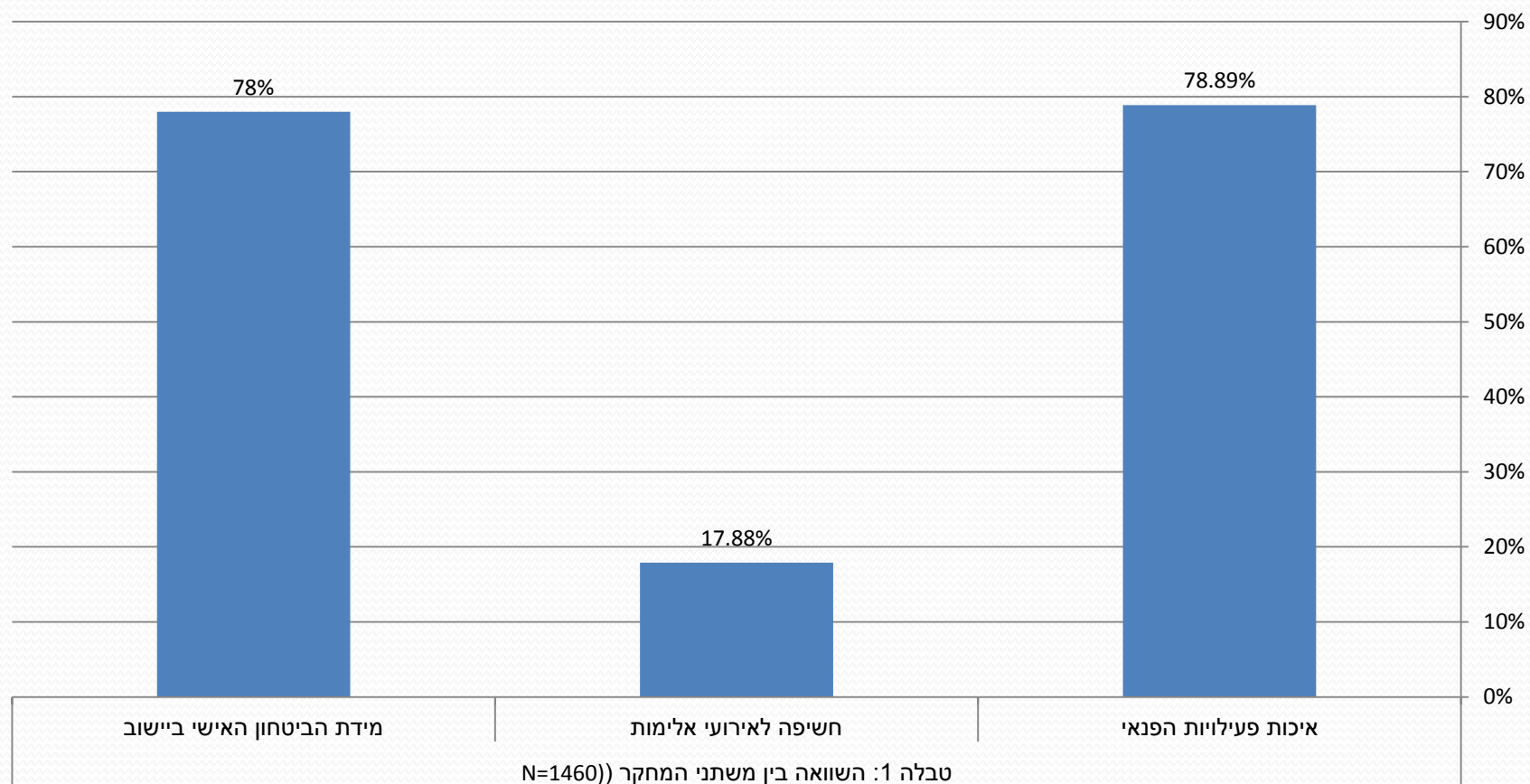
מרבית הילדים (78%) המשתתפים בפעילויות הפנאי מדווחים על רמה גבוהה של ביטחון אישי ביישוב במהלך חופשת הקיץ. מעניין לציין כי רוב הילדים (89%) מדווחים כי מידת הביטחון האישי שלהם באזור הקרוב לביתם, מחד גבוהה יותר מרמת הביטחון האישי שלהם במקומות שונים ביישוב כגון מקומות בילוי ומסחר סגורים (77.7%), מקומות בילוי פתוחים (66.7%) ובמרכז העיר (67.8%) ומאידך דומה למידת הביטחון האישי שלהם במהלך פעילויות הפנאי בהן הם משתתפים (88.6%).

- "עד כמה אתה מרגיש בטוח בכל אחד מהמקומות הבאים ביישוב במהלך חופשת הקיץ?"

לוח 4: תחושת הביטחון האישי ביישוב במהלך חופשת הקיץ: התפלגויות, ממוצעים וסטיות תקן של משתני המחקר (N=1460):

SD	M (1-5)	אחוז (%) המביעים בטחון גבוה (4-5)	מדד תחושת הביטחון האישי ביישוב במהלך חופשת הקיץ (ציון משוקלל)
.70	4.22	78%	באזור הקרוב לבית שלך.
.81	4.56	89%	במקומות בילוי ומסחר סגורים ביישוב שלך (קניונים, בתי קולנוע וכו')
.98	4.17	77.7%	במרכז העיר.
1.10	3.98	67.8%	במקומות בילוי פתוחים ביישוב שלך (פארקים ציבורים, טיילת, חוף הים-אם יש).
1.15	3.91	66.7%	במהלך פעילות הפנאי בה אני משתתף.
.79	4.47	88.6%	

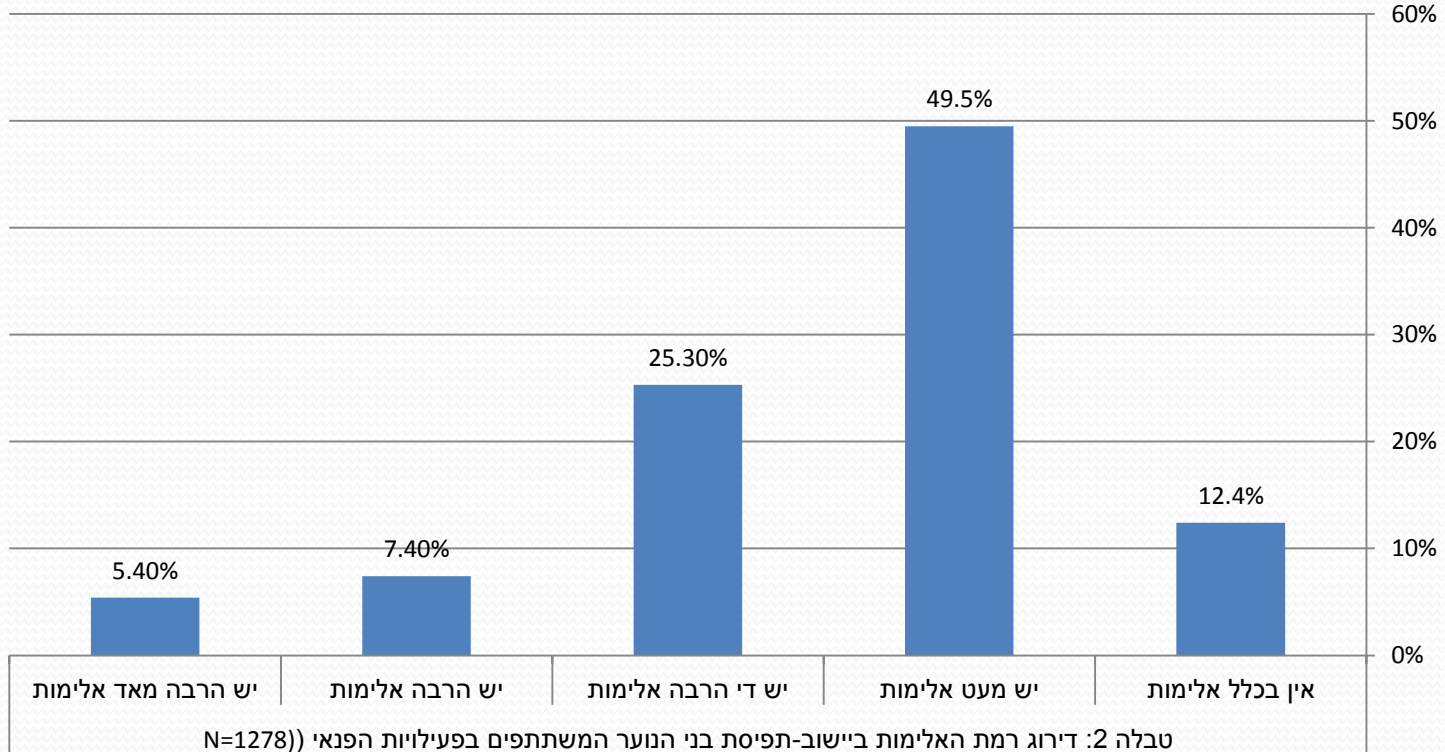
מרבית הילדים (78.89%) המשתתפים בפעילויות הפנאי בחופשת הקיץ תופסים את פעילות הפנאי כחיובית עבורם. כמו כן, מעט הילדים (17.88%) דיווחו על חשיפה לאירועי אלימות במהלך חופשת הקיץ ולבסוף, מרבית הילדים (78%) מדווחים על בטחון אישי גבוה ביישוב במהלך חופשת הקיץ.

דירוג רמת האלימות ביישוב

כמחצית מהילדים (49.5%) המשתתפים בפעילויות הפנאי במהלך חופשת הקיץ מדווחים כי רמת האלימות

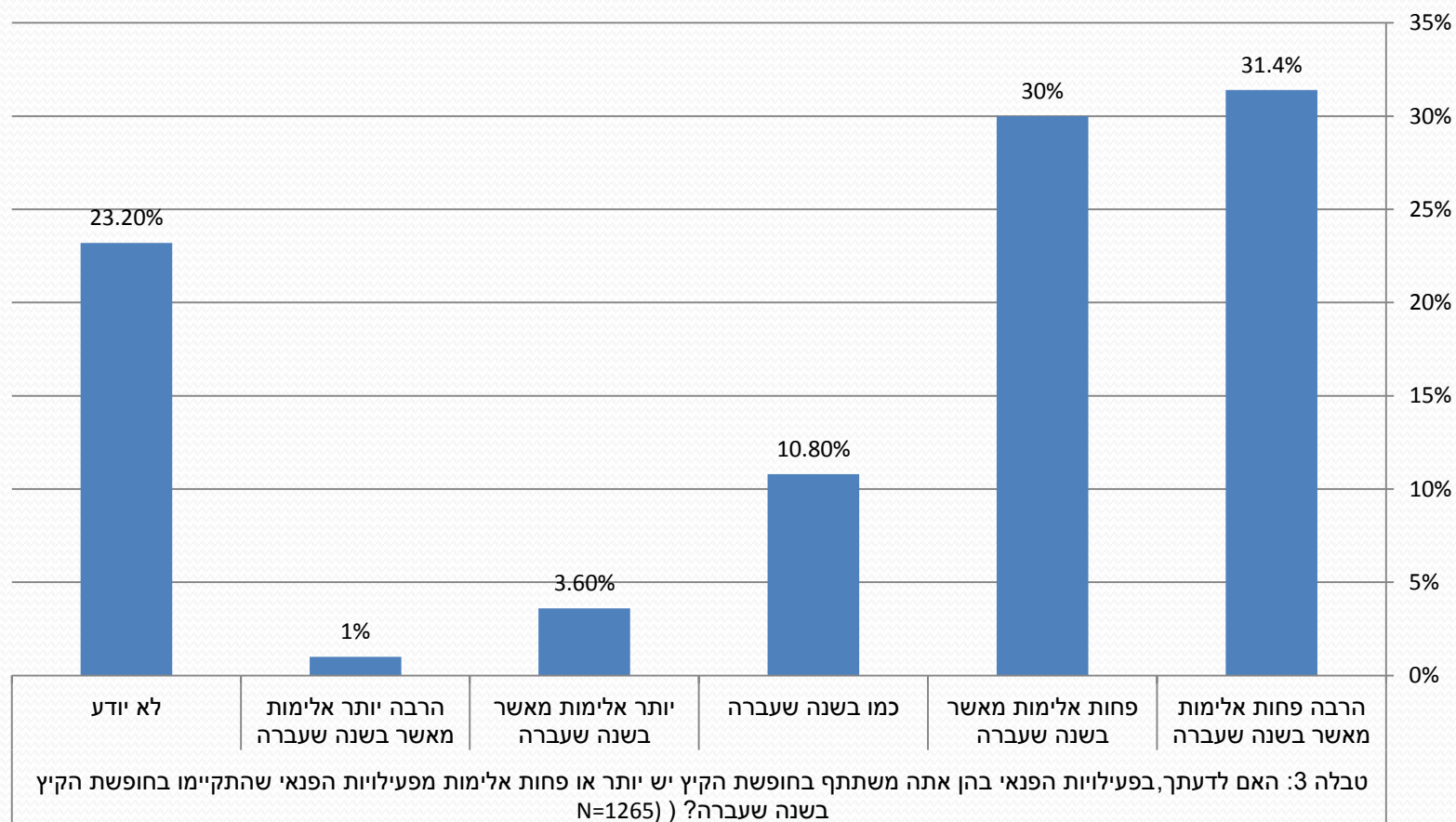
ביישוב הינה מעטה ו 12.4% מהילדים מדווחים כי אין בכלל אלימות ביישוב שלהם.

דירוג רמת האלימות ביישוב לעומת השנה הקודמת

61.4% מהילדים המשתתפים בפעילויות הפנאי במהלך חופשת הקיץ מדווחים שבפעילויות הפנאי בהן הם

משתתפים בחופשת הקיץ יש **פחות** אלימות מפעילויות הפנאי שהתקיימו בחופשת הקיץ בשנה שעברה.

מתאמים בין משתני המחקר

1. ככל שהילדים תופסים את פעילויות הפנאי בהן הם משתתפים כחיוביות עבורם (עניין, אתגר, בילוי) כך הם מדווחים על רמת חשיפה נמוכה יותר לאלימות (בין אם כקורבנות ובין אם כעדים לאלימות).
2. ככל שהילדים תופסים את פעילויות הפנאי בהן הם משתתפים כחיוביות עבורם (עניין, אתגר, בילוי) כך הם מדווחים על רמת בטחון אישי גבוהה יותר ביישוב.
3. ככל שהילדים תופסים את פעילויות הפנאי בהן הם משתתפים כחיוביות עבורם (עניין, אתגר, בילוי) כך הם מדרגים את רמת האלימות ביישוב שלהם כנמוכה יותר.
4. ככל שהילדים נחשפים ליותר אירועי אלימות (בין אם כקורבנות ובין אם כעדים לאלימות) כך הם מדווחים על רמת ביטחון אישי נמוכה יותר ביישוב.

סיכום

ממצאי המחקר, מוכיחים בצורה מובהקת את נחיצות פעילויות הפנאי ביחס לפרמטרים שנבחנו וכי פעילויות הפנאי הינן כלי אפקטיבי למניעה ולמיגור האלימות ביישוב.

מסקנת המחקר :

בקרב הילדים המשתתפים בפעילויות הפנאי בחופשת הקיץ 2011, לאיכות פעילות הפנאי יש תרומה חיובית להעדר חשיפתם לאלימות מחד, ומאידך לביטחון אישי גבוה יותר ביישוב.

המלצות

- 1. הוספת פעילויות פנאי נוספות :** שמחד מאפשרות לילדים ליהנות מניצול שעות הפנאי ביישוב ומאידך פיגו את תחושת השעמום של הילדים ביישוב.
- 2. הוספת תכנים בעלי משמעות לפעילויות הפנאי :** שיתרמו למיצוי היכולות והכישורים הייחודיים של הילדים ביישוב. נכון לקיץ 2011, פעילויות הפנאי הקיימות בחופשת הקיץ בעלות השלכות חיוביות להורדת החשיפה לאלימות ועלייה בביטחון האישי ביישוב במהלך חופשת הקיץ. ניתן להניח כי פעילויות פנאי נוספות, מגוונות, בעלות תכנים עם משמעות, יניבו תרומה חיובית עוד יותר להפחתת מקרי האלימות ושיפור תחושת הביטחון ביישוב.
- 3. גיוס מדריכי פנאי מתאימים לתפקיד והכשרתם :** הילדים מדווחים על אלימות פיזית ומילולית של מדריכי הפנאי כלפיהם. זהו נתון מדאיג שדורש טיפול מידי. לפיכך יש לגייס מדריכים בעלי אוריינטציה חינוכית בעלי נכונות לעבודה עם ילדים. כמו כן יש להכשיר את המדריכים ולהעניק להן ידע וכלים להתמודדות עם בני נוער.

תוצאות המחקר

- ברמה המגזרית (יהודי לעומת לא יהודי).
- ברמה המגדרית.

תפיסת הילדים את פעילויות הפנאי

הבדלי מגדר בקרב המגזר היהודי: 78.08% מהבנים תופסים את פעילות הפנאי כחיובית עבורם לעומת 77.91% מהבנות,

כאשר לא נמצא כי קיים הבדל מובהק בין הבנים לבנות בהערכתם הכללית את פעילות הפנאי.

הבדלי מגדר בקרב המגזר הלא יהודי: 81.28% מהבנים תופסים את פעילות הפנאי כחיובית עבורם לעומת 86.05%

מהבנות, כאשר נמצא כי קיים הבדל מובהק בין בנים לבנות בהערכתם הכללית את פעילות הפנאי: הבנות תופסות את פעילויות הפנאי בהן הן משתתפות כיותר חיוביות עבורן לעומת הבנים.

הבדלים במגזר (יהודי לעומת לא יהודי) בהערכתם את פעילויות הפנאי בחופשת הקיץ:

77.85% מהילדים מהמגזר היהודי תופסים את פעילות הפנאי כחיובית עבורם לעומת 82.1% מהילדים מהמגזר הלא יהודי, כאשר הילדים מהמגזר הלא יהודי מביעים הערכה כללית גבוהה יותר לפעילויות הפנאי לעומת הילדים מהמגזר היהודי (הבדל מובהק).

הבדלים במגזר (בנים לעומת בנות) בהערכתם את פעילויות הפנאי בחופשת הקיץ:

78.85% מהבנים תופסים את פעילות הפנאי כחיובית עבורם לעומת 79.44% מהבנות. כאשר, לא נמצא כי קיים הבדל מובהק בין בנים לבנות בהערכתם הכללית את פעילויות הפנאי בחופשת הקיץ.

חשיפה לאירועי אלימות במהלך חופשת הקיץ

הבדלי מגדר בקרב המגזר היהודי:

19.85% מהבנים נחשפו לאלימות בין אם כקורבנות שחוו אלימות ובין אם כעדים לאלימות לעומת 13.75% מהבנות (הבדל מובהק).

הבדלי מגדר בקרב המגזר הלא יהודי:

17.42% מהבנים נחשפו לאלימות בין אם כקורבנות שחוו אלימות ובין אם כעדים לאלימות לעומת 10.34% מהבנות (הבדל מובהק).

מגזר: הבדלים בין המגזר היהודי ללא יהודי:

17.74% מהילדים מהמגזר היהודי נחשפו לאלימות (כקורבנות או כעדים לאלימות) לעומת 18.31% מהילדים מהמגזר הלא יהודי (הבדל לא מובהק).

מגדר: הבדלים בין בנים לבנות:

19.27% מהבנים נחשפו לאלימות (כקורבנות או כעדים לאלימות) לעומת 13.11% מהבנות (הבדל מובהק).

תחושת הביטחון האישי ביישוב במהלך חופשת הקיץ

הבדלי מגדר בקרב המגזר היהודי:

79.84% מהבנים מביעים ביטחון אישי (ציון כללי) גבוהה במהלך חופשת הקיץ ביישוב לעומת 79.28% מהבנות (הבדל לא מובהק).

הבדלי מגדר בקרב המגזר הלא היהודי:

73.06% מהבנים מביעים ביטחון אישי (ציון כללי) גבוהה במהלך חופשת הקיץ ביישוב לעומת 76.10% מהבנות (הבדל לא מובהק).

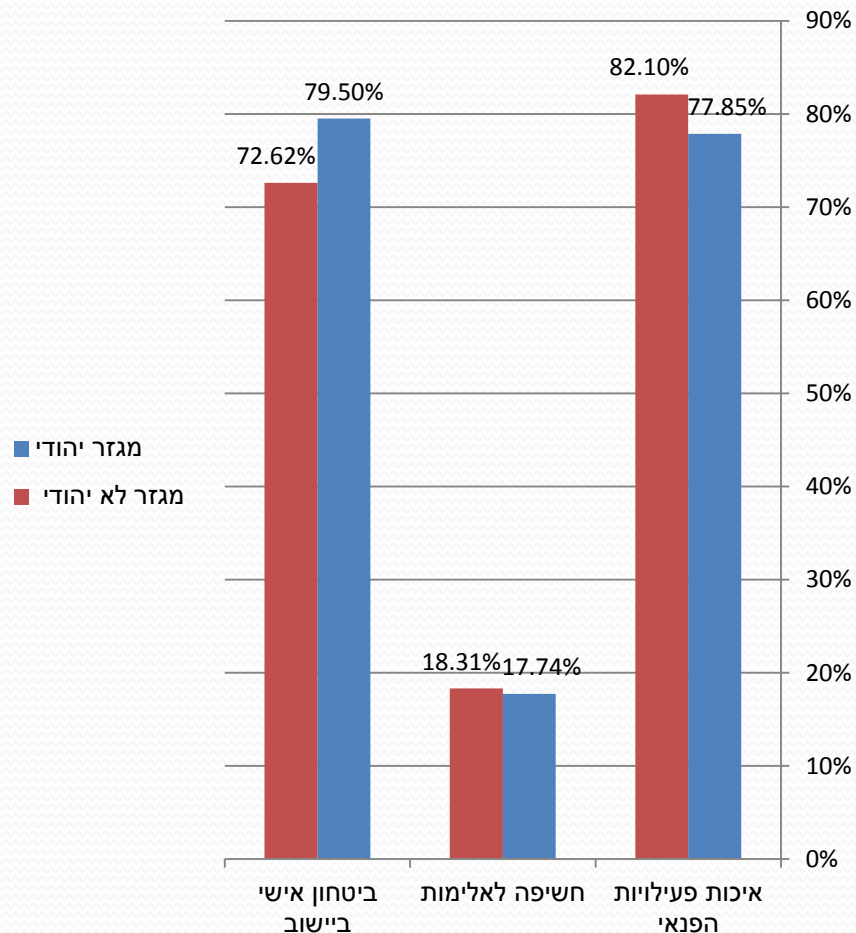
מגזר: הבדלים בין המגזר היהודי ללא יהודי:

79.5% מהילדים מהמגזר היהודי מביעים ביטחון אישי (ציון כללי) גבוהה במהלך חופשת הקיץ ביישוב לעומת 72.62% מהילדים מהמגזר הלא יהודי (הבדל מובהק).

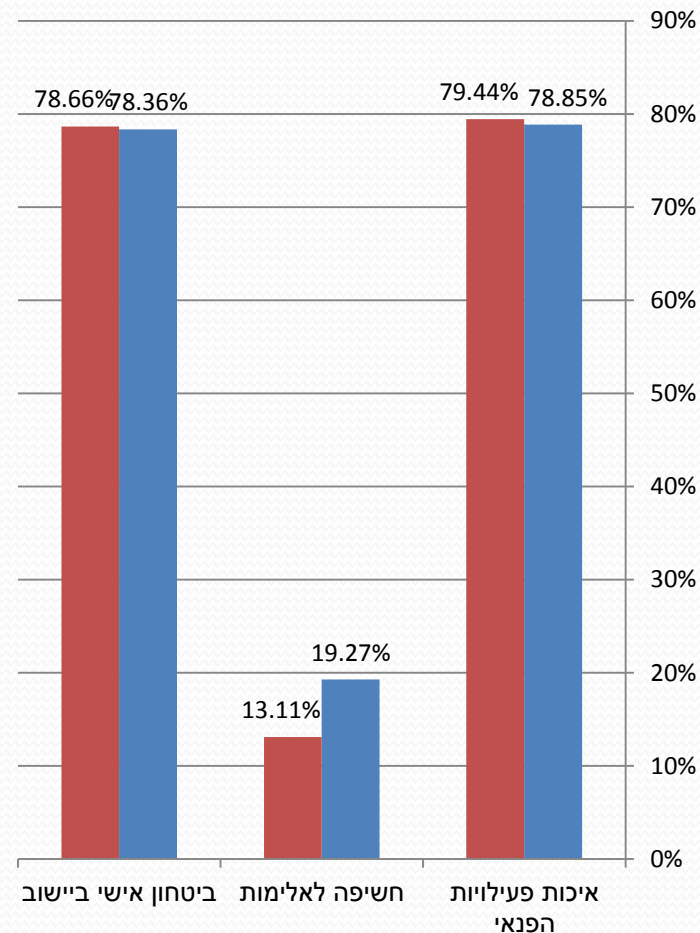
מגדר: הבדלים בין בנים לבנות:

78.36% מהבנים מביעים ביטחון אישי (ציון כללי) גבוהה במהלך חופשת הקיץ לעומת 78.66% מהבנות (הבדל לא מובהק).

השוואה בין המגזר היהודי ללא יהודי

השוואה בין בנים לבנות

מתאמים בין משתני המחקר

בקרב כל ארבע הקבוצות : בנים/ בנות/ מגזר יהודי/ לא יהודי עולים הממצאים הבאים :

1. ככל שהילדים תופסים את פעילויות הפנאי בהן הם משתתפים כחיוביות עבורם (עניין, אתגר, בילוי) כך הם

מדווחים על רמת חשיפה נמוכה יותר לאלימות.

2. ככל שהילדים תופסים את פעילויות הפנאי בהן הם משתתפים כחיוביות עבורם (עניין, אתגר, בילוי) כך הם

מדווחים על רמת בטחון אישי גבוהה יותר ביישוב.

3. ככל שהילדים נחשפים ליותר אירועי אלימות כך הם מדווחים על רמת ביטחון אישי נמוכה יותר ביישוב.